

Nr 158

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen angående uppskov med beslut över ett från 1960 års riksdag vilande förslag till upphävande av 31 § regeringsformen; given Stockholms slott den 21 april 1961.

Sedan 1960 års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 143, såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit förslag till upphävande av 31 § regeringsformen, har riksdagen i skrivelse den 17 mars 1961, nr 101, under hänvisning till konstitutionsutskottets av riksdagen godkända memorial nr 6, anmält, att riksdagen för sin del beslutat uppskjuta den slutliga prövningen av förevarande förslag till senare riksdag under löpande valperiod till andra kammaren.

Jämlikt 64 § riksdagsordningen har Kungl. Maj:t lämnat sitt samtycke till riksdagens ifrågavarande beslut.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

WILHELM

Herman Kling

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler riksdagens skrivelse den 17 mars 1961, nr 101, angående *uppskov med beslut över ett från 1960 års riksdag vilande förslag till upphävande av 31 § regeringsformen*.

Föredraganden anför därvid följande.

Enligt 31 § regeringsformen äger stadsfullmäktige till tjänst som borgmästare eller lagfaren rådman föreslå tre behöriga personer, bland vilka Kungl. Maj:t utnämner en till innehavare av tjänsten. Vidare stadgas, att närmare bestämmelser om val för upprättande av förslag till borgmästare- eller rådmanstjänst meddelas genom särskild av Kungl. Maj:t och riksdagen samfällt stiftad lag. Sådana bestämmelser har meddelats i lagen den 5 april 1949 om val av borgmästare och rådman.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 november 1959 anförde stadsdomstolsutredningen, att det inflytande vid tillsättning av ledamotstjänst i rådhusrätt, som 31 § regeringsformen tillförsäkrar magistratsstäderna, sammanhänger med att dessa städer själva bekostar sin rättsskipning. Enligt vad utredningen framhöll skulle den komma att i sitt slutbetänkande föreslå, att staten övertager kostnaderna för dessa domstolar. Utredningen hävdade, att om rådhusrätterna förstatligades fanns det ej anledning att bibehålla städernas valrätt vid tillsättande av ledamotstjänst i rådhusrätt. I samband med ett förstatligande borde därför 31 § regeringsformen upphävas. Då det emellertid var ovisst, när frågan om rådhusrätternas förstatligande kunde komma att föreläggas riksdagen för avgörande, föreslog utredningen, för att reformen ej skulle fördröjas, att förslag om upphävande av 31 § regeringsformen skulle framläggas redan för 1960 års riksdag.

Med anledning av utredningens förslag framlades vid 1960 års riksdag i propositionen nr 143 förslag till upphävande av 31 § regeringsformen. I propositionen uttalades, att i avbidan på resultatet av utredningens arbete

bestämmelsen i sagda paragraf i regeringsformen borde överföras till 1949 års lag om val av borgmästare och rådman.

Konstitutionsutskottet tillstyrkte i utlåtande nr 22 det framlagda förslaget. Utskottet uttalade, att förslag om rådhusrätternas förstataligande kunde väntas bli förelagt riksdagen för avgörande under de närmaste åren och att i samband därmed frågan om upphävande av 31 § regeringsformen borde kunna slutligt prövas. Riksdagen antog såsom vilande det av utskottet tillstyrkta förslaget.

I memorial nr 6 vid 1961 års riksdag har konstitutionsutskottet anfört:

Stadsdomstolsutredningen har i januari 1961 avgivit sitt slutbetänkande. Däri har utredningen framlagt förslag om förstataligande av rådhusrätterna. Utredningen framhåller att förslaget endast är ett principuttalande samt att frågan om de ekonomiska förutsättningarna och formerna för ett förstataligande är föremål för särskild utredning. Det anses emellertid önskvärt, att riksdagen — redan innan frågan om ett allmänt förstataligande av rådhusrätterna kan slutligt avgöras — får taga ställning till grunderna i övrigt för den framtida organisationen av underrätterna. Flera av utredningens förslag anses kunna genomföras utan avvaktande på ett allmänt förstataligande av rådhusrätterna. Vissa i betänkandet föreslagna ändringar rörande rådhusrätterna torde dock, anför utredningen, inte böra träda i kraft förrän i samband med att staten övertager kostnaderna för dessa domstolar. Här avses bl. a. förslaget om upphävande av städernas valrätt vid tillsättning av borgmästare och rådman.

I detta sammanhang må erinras, att den år 1955 tillkallade stadsutredningen, vilken behandlar frågan om reglering av städernas särskilda skyldheter och rättigheter i förhållande till staten, bl. a. även på domstolsväsendets område, enligt uttalande i berättelsen till årets riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit icke torde kunna slutföra sitt uppdrag förrän under andra halvåret 1961.

Enligt vad utskottet inhämtat kan proposition rörande rådhusrätternas förstataligande icke förväntas till innevarande års riksdag.

Under hänvisning till vad sålunda förekommit och med understrykande särskilt av vad utskottet i sitt år 1960 avgivna utlåtande i ärendet anfört därom, att frågan om upphävande av 31 § regeringsformen bör slutligt prövas i samband med att förslag om rådhusrätternas förstataligande förelägges riksdagen för avgörande, har utskottet hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta att uppskjuta prövningen av det vid 1960 års riksdag såsom vilande antagna förslaget om upphävande av 31 § regeringsformen till senare riksdag under löpande valperiod till andra kammaren.

Enligt den förut nämnda skrivelsen den 17 mars 1961, nr 101, har riksdagen fattat beslut i överensstämmelse med utskottets hemställan.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte, jämlikt 64 § riksdagsordningen, lämna sitt samtycke till riksdagens ifrågavarande beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställdan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas skrivelse av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén